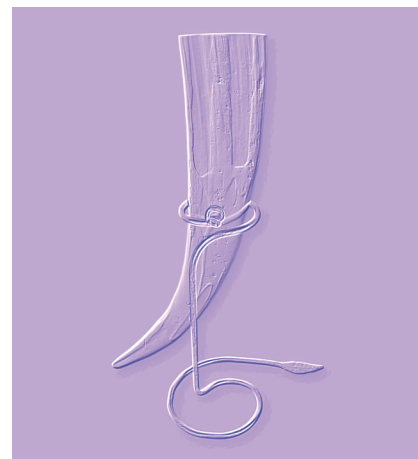

VERONIKA ČECHMÁNKOVÁ

VLÁKNO PAVOUKOVO

KURÁTOR: VIKTOR ČECH

Pavouk splétá svou pavučinu jako past. Veronika Čechmánková svými textilními obrazy pasti vlastně líčí také, a to na naše vzpomínky, asociace a sdílené archetypy, které pramení v tradiční roli textilu v naší společnosti. Sešíváním, výšivkou, potiskem i splétáním vrství pavučiny paměti.

Arachné se provinila svou pýchou. Něčím, co je v očích bohů řecké mytologie jedním z největších hříchů. Nejenže vyprovokovala bohyni Athénu k soutěži v tkaní koberce, ale ještě na tom svém znázornila výjevy, jež byly zjevnou vzpourou proti kruté vášni bohů, kteří si lidské ženy vybrali za cíle své touhy. Ostatně tyto příběhy nejvyššího Dia i několika dalších božstev jsou příčinou většiny tragických příběhů helénské mytologie.

Podobně jako tři bohyně osudu Moiry rozvíjejí, a nakonec ustříhnou niť osudu každého jedince, i Arachné si ve svém koberci utkala ten svůj. Její proměna v pavouka byla vlastně projevem milosti. Krutost a lítost jde prostě v rozhodnutí řeckých antropomorfních božstev ruku v ruce.

Koberce, které při svém soutěžení Arachné i Athéna utkaly byly současně obrazy, naplněné mytologickými výjevy, jež do jejich sporu dodávají další symbolickou vrstvu. Na jedné straně oslava bohů a jejich milostivé moci na lidstvem, na straně druhé kritika jejich rozmarů a krutosti. Především v Ovidiově podání tak tento antický příběh získává i širší existencionální rozměr, kde se ony tkané obrazy stávají nositeli politického poselství sporu mezi mocnými a bezmocnými, mezi řádem a zlovůlí.

Tkanina a její ornamentální utváření, ať již tkaním či potiskem, strukturou či texturou, sebou již po dlouhá tisíciletí nese kulturní paměť, řeč symbolů i estetické vidění světa řady lidských společenství i epoch. Ornament či motiv jsou něčím co se nese dějinami jako neustále mutující forma, která své nové stylové role získává s každou novou interpretací daného motivu. Může si sebou ve svém tvaru, podobě či barevnosti nést různorodá symbolická poselství, stopy vnímání světa a jeho řádu i pouhé hravé ohledávání jeho krás.

Pro české prostředí, v zemi kdysi tak proslulé svou textilní výrobou, která za svého vrcholu dokázala pokrýt ornamentální potřeby nejen evropských, ale rovněž řady exotičtějších zákazníků, například afrických, je každá z takových látek i součástí historie, ať již obecné, tak i té velmi soukromé spojené s jejich nositelkami, jejich vkusem, citem a tělesností. Ať již vnímáme textil jako součást dnešní masově produkované hmotné kultury, nebo jako folklórní dědictví hustě syntetizovaných kultur minulosti, velmi často získává především ten spojený s našimi těly silně osobní rozměr. Spojuje v sobě roli čisté funkčnosti s nástrojem identity, fetiše i společenských rituálů.

V textilních obrazech Veroniky Čechmánkové jsou použité kousky látek také stopami reinterpretované paměti. Oděvů, které nosily naše babičky a prababičky a někdy i jejich mužské protějšky. Vzory textilií, které byly definovány jak lidovou tradicí, tak lokální velkovýrobou, naplňovaly folklórní požadavky ještě v průběhu 20. století. Leckdo z nás si vzpomene na oděv spojený s někým nám blízkým v našem dětství. Jeho vzor, haptickou strukturu i vůni. Látka je často nejen naší vnější kůží a současně vizuálně výřečným povrchem, ale také nositelem řady smyslových podnětů, tělesné blízkosti, intimity i touhy.

Pro Veroniku Čechmánkovou je hlavním zdrojem inspirace především venkovská a folklórní paměť její rodiny. Tyto své zkušenosti již dříve různorodými způsoby využila ve svých předchozích projektech, ať již byla její inspirací tradice domácího pečení, či každoroční rukodělná vesnická práce, jako bylo sečení kosou.

I v těchto nových dílech se tyto momenty objevují v podobě vizuálních odkazů na archetypální tradice venkovského života. Až pravěce působící, ale ve skutečnosti ještě nedávno běžně používaný toulec na brousek kosa z kravského rohu. Chléb upletený do podoby věnce nebo typický lidový šátek s bohatými třásněmi. To jsou motivy, kolem nichž se vrství kompozice každého z textilních obrazů.

Folklór a tradice pro autorku nejsou únikem před složitostí současného světa do neexistujícího řádu idealizované minulosti, ale rekonstituováním z nich vycházejících pozitivních hodnot jakožto otevřené formy pro současný život.

Obrazy jsou komponované v kontextu kovových rámců, na něž autorka napíná jednotlivé textilie a utváří je výtvarným vyjádřením formou výšivky i digitálního potisku. Jsou tvořené vrstvením, průniky i vzájemným propojováním těchto prvků. Oproti dnešní masové produkci, kde si stejný kus oblečení můžete koupit v Singapuru, Praze i New Yorku, je každý z těchto dílců nositelem své vlastní historie, ať již se týká jeho produkce či paměti jeho vlastníků. Zdánlivě velmi dekorativní forma těchto děl je tak současně intimním dialogem každého z použitých fragmentů paměti s citlivými prsty umělkyně a rámcem do nějž je jako hbitá švadlena vkládá.

Textil je nejen ve své roli oblečení, ale i v řadě dalších svých aplikací, v určitém smyslu rovněž jazykem, byť na velmi nízké sémantické rovině. Tuto jeho racionální a vědomou roli však často do nečekaných končin odvrací jeho další vlastnosti, ať již zmíněné pachy a vůně a další senzuální podněty jako je jemnost, hrubost či kluzkost materiálu, jeho šustění, váha či lehkost. To, co pro tradiční chápání malby znamená imaginární obrazový prostor je zde nahrazeno hloubkou navzájem se pronikajících materiálových a symbolických podnětů, které nás neodolatelně nutí nejen k vnímání, ale i k dotyku, pocitu a uvědomění si velmi specifické role, kterou v naší kultuře již po tisíciletí textilie hrají.

Viktor Čech

Veronika Čechmánková (nar. 1996) je fotografka a intermediální umělkyně. Zaměřuje se především na transformaci symbolů a tradic v čase a jejich nových významů pro současnost. Vystudovala ateliér fotografie a nových medií na FAMU, Akademii múzických umění v Praze a její tvorba bylo k vidění v galeriích, institucích jako jsou Centrum současného umění FUTURA, Karlín Studios v Praze, nebo v BF Artist Filmový festival v Londýně. Během studií se zúčastnila rezidenčních pobytů Studio Vortex v Arles a Joya: AiR Asociación de Arte y Ecología, Artist Residency, Vélez-Blanco, Casa Lu v Mexiku City. V současnosti působí na pražské FAMU jako asistentka vedení katedry a asistentka ateliéru imaginativní fotografie Rudy Prekopy. Byla nominována Galeríí Fotograf pod platformu Future Photography v Amsterdamu.

*Autorka děkuje za pomoc, trpělivost a asistenci s textilními obrazy Thee Chatrné.

Nau Gallery

Kubelíkova 22, Praha 3 Žižkov, www.naugallery.cz